

PALVELUSETELIKOKEILUJEN HALLINNOINTI, TALOUS JA VALVONTA

Anne Kumpula
Sosiaali- ja terveysministeriö

5.2.2018

16.2.2018

Kärkihankkeet

- Toteutetaan hallituksen ”Hyvinvointi ja terveys” -strategiaa kärkihankkeiden toimintasuunnitelmien mukaisesti
 - 1) Palvelut asiakaslähtöisiksi, Palvelusetelihanke (PASI)
 - 2) Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta
 - 3) Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma (LAPE)
 - 4) Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa (I&O)
 - 5) Osatyökykyisille tie työelämään (OTE)
Lisäksi:
 - 6) Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan yhteistyössä OKM:n kanssa
 - 7) ODA- ja Virtuaalisairaala 2.0 - hankkeet yhteistyössä VM:n kanssa

Palvelusetelikokeilujen määrärahat

- Valinnanvapauspilotteja varten varattiin vuoden 2017 talousarviossa 30 miljoonan euron määräraha (momentti 33.60.38).
- Tästä määrärahasta 13,6 miljoonaa euroa myönnettiin palvelusetelikokeilujen laajennuksiin ja uusiin kokeiluihin.
- Summasta 10 miljoonaa euroa on varattu valtakunnalliseen tietojärjestelmäkehittämiseen.
- Aiemmin aloittaneet viisi palvelusetelikokeilua saavat rahoitusta myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen määrärahasta (momentti 33.03.31)

Sovellettavat säännökset

- Valtionavustuslaki (688/2001)
- Asetus hyvinvoinnin ja terveyden kärkihankkeille vuosina 2016 - 2018 myönnettävistä valtionavustuksista (583/2016)
- Taloudelliseen toimintaan sovelletaan lisäksi EU:n ns. yleistä ryhmäpoikkeusasetusta (EU-komission asetus 651/2014)

STM:n valtionapuviranomaistehtävät

Sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluu

- kokonaisvastuu kokeilujen hallinnoinnista
- kokeiluhankkeiden ohjaus ja neuvonta
- vastuu valtionavustuksen käytön valvonnasta ja kokeilujen seurannasta
- valtionavustusta koskevien päätösten tekeminen ja avustuksen saajilta edellytettyjen lupien (mm. ulkomaan matkat, tietyt hankinnat) myöntäminen

Vastuuhenkilöt STM:ssä

- Palvelusetelikoikeilujen valtionavustuksia koskevat tehtävät on keskitetty STM:n sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosaston ohjausyksikköön (OHO/OHJA, hallitusneuvos Anne Kumpula).
- Sisällöllisestä ohjauksesta vastaa hankepäälikkö Vuokko Lehtimäki hyvinvointi- ja palveluosaston (HPO) Asiakkuus ja toimintaympäristö -yksiköstä.

LSAVIn valtionapuviranomaistehtävät

- Valtionavustusten maksatukseen liittyviä käytännön tehtäviä* hoitaa Lounais-Suomen aluehallintovirasto (ylitarkastaja Jaana Jaakkola).
- LSAVI:n tehtäviin kuuluu myös osallistuminen kokeiluhankkeiden neuvontaan, ohjaukseen ja valvontaan, sekä valtionavustuksen käyttöä koskevien muutosilmoitusten, lupapyyntöjen ja erilaisten kysymysten vastaanottaminen.
- LSAVI voi vastata kysymyksiin, joiden osalta linjaus on STM:n kanssa sovittu. LSAVI voi myös hyväksyä esitettyjä muutoksia, lukuun ottamatta sellaisia muutoksia, joilla on vaikutusta valtionavustuspäätöksen perusteisiin.

* Tehtävä perustuu valtioneuvoston asetukseen aluehallintovirastoista (906/2009, 10 § :n 3 momentti 1 kohta).

Kokeilujen valtionavustusta koskevien hallinto- ja talousasioiden ohjaus

- Ohjauksen lähtökohtana on lainsäädäntö ja valtionavustuspäätös liitteineen.
- Muina ohjausvälineinä toimivat mm. kokeiluhankkeille lähetettävät kirjeet ja muut yhteydenotot sekä ohjaus- ja infotilaisuudet.
- Osaan hankkeista tehdään valvonnallinen ohjauskäynti.

Hankehallinnoijan tehtävät

- Vastaa palvelusetelikokeilun toteuttamisesta ja sen seurannan ja arvioinnin järjestämisestä.
- Vastaa toteutumamaraporttien ja maksatushakemusten tekemisestä.
- Huolehtii tarvittavien selvitysten ja tietojen antamisesta sekä muusta yhteydenpidosta STM:öön ja aluehallintovirastoon.
- Vastaa valtionavustusselvityksen tekemisestä kokeilun päätyttyä.
- Hankehallinnoijan ja muiden toimijoiden rooleja ja tehtäviä on kuvattu valtionavustuspäätöksen liitteenä olevassa hallinnointiohjeessa.

Palvelusetelikokeilujen yhteyshenkilö STM:ssä

- STM on nimennyt palvelusetelikokeilujen sisällöllisistä kysymyksistä vastaavaksi yhteyshenkilöksi hankepäälikkö Vuokko Lehtimäen.
- Yhteyshenkilön tehtävänä on ministeriön edustajana seurata kokeilun edistymistä.
- Yhteyshenkilöllä on oikeus saada tarvitsemansa kokeilua koskevat tiedot.
- Yhteyshenkilö tulee kutsua kokeiluhankkeen ohjausryhmän kokouksiin ja hänen tulee saada tietoa ohjausryhmän toiminnasta.
- Yhteyshenkilö tiedottaa ilmenneistä epäselvyyksistä hankehallinnoijalle ja sosiaali- ja terveysministeriölle.

Valtionavustuspäätösten selvityspyynnöt

Hankehallinnoijilta on uusissa, joulukuussa 2017 tehdyissä päätöksissä pyydetty 31.1.2018 mennessä uutta kokeiluhankesuunnitelmaa ja kustannusarvioita, kun

- myönnetyn valtionavustuksen määrä on pienempi kuin mitä on haettu tai
- hankesuunnitelmaa tulee muutoin tarkentaa vastaamaan paremmin kärkihankkeen tavoitteita

Toimitettujen selvitysten hyväksymisestä lähetetään kirje hankehallinnoijalle.

Valtionavustuksen käyttöaika

- Momentin 33.03.31 määräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha (vuoden 2016 määräraha on käytettävissä vielä vuonna 2018).
- Laajennetuille ja uusille kokeiluille on myönnetty avustusta vuoden 2017 määrärahasta momentilta 33.60.38, joka on myös kolmivuotinen siirtomääräraha.
- Momentilta 33.03.31 myönnetty määräraha käytetään maksatuksessa ensin.
- Viimeisen maksatushakemuksen jättöaika on kirjattu päätöksiin.

Hallinnointisopimus

- Hankehallinnoijan on tehtävä muiden valtionavustusta saavien kokeilukumppaneiden kanssa sopimus kokeilun hallinnoimisesta puolen vuoden kuluessa valtionavustuspäätöksen tekemisestä.
- Sopimukseen on hyvä kirjata päätöksen liitteenä olleen hallinnointiohjeen mukainen kuvaus kokeilun rahaliikenteestä.
- Sopimukseen on syytä kirjata sopimuskumppaneiden vastuut siinä tilanteessa, että valtionavustusta joudutaan esim. sen käytössä tapahtuneen virheen vuoksi maksamaan takaisin.

Kokeilusuunnitelman ja kustannusarvion muuttuminen

- Pienehköt, muutamien satojen tai tuhansien eurojen siirrot yksittäisen toimijan budjetin kustannuspaikalta toiselle voidaan tehdä ilman enempiä toimenpiteitä.
- Suuremmista budjettimuutoksista on syytä ilmoittaa LSAVI:lle.
- Jos kokeilusuunnitelmaa halutaan muuttaa, hankehallinnoijan tulee toimittaa ministeriöön hakemus suunnitelman muuttamiseksi. Samalla tulee antaa selvitys myös siitä, mikä vaikutus muutoksella on hankkeen kustannusarvioon.
- Jos kokeilusuunnitelma muuttuu olennaisesti, muutoksen vuoksi tehdään uusi valtionavustuspäätös.

Valtionavustukseen oikeuttavat kustannukset

- Valtionavustuspäätöksellä ei ole hyväksytty tyhjentävästi kaikkea, mitä hankesuunnitelma sisältää.
- Kustannuksia arvioidaan erikseen maksatushakemusten yhteydessä.
- Ministeriön lupa tarvitaan tiettyihin, päätöksessä todettuihin hankintoihin.

Kustannusten valtionavustuskelppoisuuden selvittäminen on tärkeää

- Jos on epävarmuutta siitä, onko kustannus valtionavustukseen oikeuttava, kannattaa asiaa kysyä.
- Valtionavustuksen virheellinen käyttö voi johtaa sen palautusvelvollisuuteen tai takaisinperintään.
- Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus ottaa selvää avustuksen käytön ehdoista, tietämättömyys ehdoista ei poista vastuuta.

Yhteydenpito valtionapuviranomaisiin

- Kokeiluhankkeen muutosilmoitukset ja -hakemukset, lupapyynnöt ja avustuksen käyttöä koskevat kysymykset toimitetaan hankehallinnoijan kautta Lounais-Suomen aluehallintovirastoon.
- Hakemusten, kysymysten ja muiden yhteydenottojen käsittely tapahtuu STM:n ja AVIn yhteistyönä.
- Valtionavustuksen käyttöön liittyvät kysymykset ja lupapyynnöt voi toimittaa sähköpostilla.
- Jos pyydetään lupaa muuttaa kokeilusuunnitelmaa, hakemus on toimitettava allekirjoitettuna kirjeenä (jonka voi toimittaa sähköpostin liitteenä).

Hankinnoista

- Valtionavustuksella tehtäviin hankintoihin sovelletaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) siltä osin kuin hankinnat kuuluvat tämän hankintalain piiriin.
- Kilpailuttamatta jättäminen täytyy voida perustella jollain hankintalakiin perustuvalla seikalla (esim. sidosyksikkötilanne, kynnysarvon alittuminen, suoramankintaperuste).
- Myös kokeilukumppaneiden mahdollisissa keskinäisissä tavara- ja palveluhankinnoissa on noudatettava hankintalakia.
- Kokeiluajan lyhyys ei ole hankintalain tarkoittama suoramankintaperuste (kiire ei ole ennalta arvaamaton).
- Myös ns. pienhankinnat tulisi kilpailuttaa pyytämällä tarjouksia muutamalta taholta.

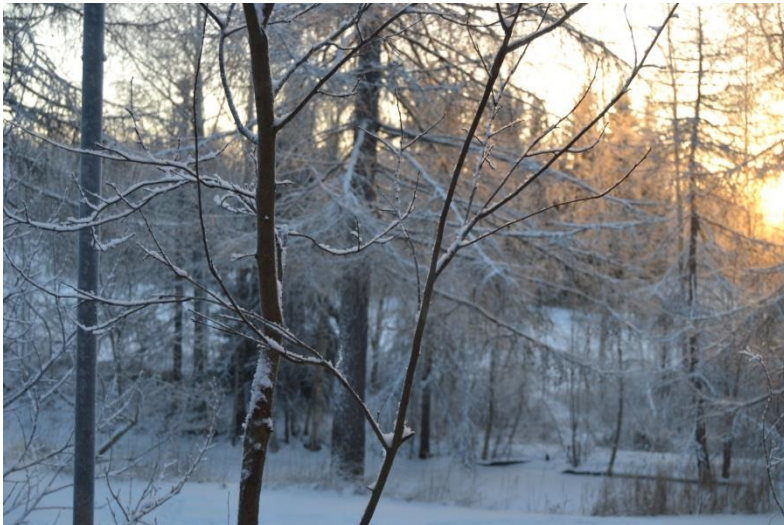
Valtionavustusselvitys hankkeen päätyttyä

- Valtionavustusselvitys on toimitettava LSAVI:lle viimeistään kuuden kuukauden kuluttua kokeilun päättymisestä.
- Valtionavustusselvityksen laatimisesta ja toimittamisesta vastaa hankehallinnoija.
- Lomakkeen selvityksen tekemistä varten saa kärkihankkeen nettisivuilta.

Palvelusetelikokeilujen jatko vuonna 2019

- Sosiaali- ja terveysministeriössä on tehty alustava päätös siitä, että palvelusetelikokeilut voisivat jatkua vuoden 2019 loppuun saakka.
- Vuoden 2019 rahoitusta selvitetään parhaillaan ja asiasta tullaan tiedottamaan kevään aikana.
- Jos palvelusetelikokeiluun osallistuva alue lähtee toteuttamaan valinnanvapauspilottia, palvelusetelikokeilu tulee lopettaa ennen pilotin aloittamista.
- Palvelusetelikokeilusta käyttämättä jäänyttä määrärahaa ei voi siirtää pilottiin.

Kiitos!

Anne Kumpula

anne.kumpula@stm.fi

p. 029 516 3705